

Obsah:

1) Zvedněte ještě na chvíli oči od čtení (úvodník)	1
<i>P. Gorazd OCarm.</i>	
2) Duch svatý a modlitba (3. část)	2
<i>P. Redemptus Maria Valabek OCarm.</i>	
3) Život sestry Terezie Benedikty od Kříže	5
<i>Br. Jeroným Ertelt OCarm.</i>	
4) Služba v lazaretu v Hranicích na Moravě (1. část)	12
<i>Edith Stein</i>	
5) Duch svatý v modlitbě tereziánského Karmelu	14
<i>P. Vojtěch od sv. Hedviky OCD</i>	
6) Mystické spojení s Marií (26. část)	17
<i>Sr. Marie od sv. Terezie</i>	
7) Tři knihy o svatém Janu od Kříže	18
8) Rád karmelitánů se rozrůstá	20

(úvodník)

Zvedněte ještě na chvíli oči od čtení,

podívejte se kolem sebe a všimněte si, kde právě časopis čtete? A kolik času a klidu pro četbu vlastně máte? Možná jste jen stěží ulovili chvílku a je stejně na spadnutí, že budete hned zase vytrženi, nuceni věnovat se něčemu úplně jinému. Nebo vás sice nic nehoní, ale otevřeli jste teď časopis vlastně jen proto, že byl prostě po ruce, nebo proto, abyste oddálili něco jiného, před čím otáľíte, ale do čeho se budete muset stejně tak jako tak pustit ... Je dobře přistihnout sama sebe, i když to nemusí být právě lichotivé.

A teď chci zaměřit váš postřeh ještě jinam: zkuste si představit, kde a jak asi vznikaly řádky, které teď máte v rukou? Tak P. Redemptus léta studoval a učil, promýšlel, a potom psal; Edith Steinová s cílevědomostí a usilovností jí vlastní postupně zpracovávala své vzpomínky v době, která byla pro ni a pro její národ velmi těžkou a důležitou - v měsících po nástupu Hitlera k moci, kdy také vstoupila na Karmel; a především: zápisky sestry Marie od sv. Terezie jsou pokusem vyjádřit něco z bohatství jejího vztahu s Bohem a s Marií, jež se utvářelo měsíce a roky ...

Věřím, že takové malé zamyšlení nám může pomoci - aniž bychom měli pro čtení hned lepší vnější podmínky - přistupovat k předkládanému ovoci zkušeností, práce a modlitby druhých s pokornější úctou, trpělivějším zájmem a opravdovou ochotou se učit ... Tedy, pustme se do čtení - a Pán vám žehnej!

Duch svatý a modlitba

P. Redemptus Maria Valabek OCarm., Řím

(3. část)

Duch a modlitba u církevních otců

Základy položené Písmem ohledně poslání Ducha svatého, obzvláště ve vztahu k modlitbě, studovali, objasňovali a rozvíjeli církevní otcové. Na tuto pneumatologickou dimenzi křesťanské víry a života se zvláště ve východní církvi kladl velký důraz. I když ani na Západě tato dimenze nezmizela úplně, přece se v západní církvi zdůrazňovala mnohem více osoba a dílo Ježíše Krista. Protože nauka o Nejsvětější Trojici byla propracována na Východě, který vždy zůstával silně spjat s prvními křesťanskými staletími, během nichž různé spory donutily nejlepší z katolických myslitelů k tomu, aby vysvětlili tajemství Trojice - nakolik to lidské uvažování a rozum dovolují - byli východní Otcové průkopníky mezi těmi, kdo vypracovali učení o Duchu svatém jak ohledně jeho osoby, tak ohledně jeho poslání.

Otcové poznávají, že Duch svatý má věřícího uvést „do veškeré pravdy“, což konkrétně znamená Nejsvětější Trojici. Duch zjevuje Trojici, jak zpívá liturgie: „Duch svatý dává duším život, v ryzosti je pozvedá, dává v nich tajemným způsobem zazářit jedné přirozenosti Trojice.“²⁷ Lidská bytost je totiž stvořena k obrazu Božímu a stává se živoucí ikonou Trojice.²⁸ Svatodušní neděle je na Východě oslavována tajemství Trojice, protože jeho zjevení je základním dílem Ducha. Jen o pondělí svatodušním je Duch slaven zvlášť. Ikona Trojice je vystavena v chrámě; tento obraz vede církev na zemi k tomu, aby byla ponořena do kontemplace a chvály „absolutní ‚církev‘ tří božských Osob, jejich věčného plánu či úradku.“²⁹ Právě toto měl na mysli sv. Řehoř Nysský, když poznamenal: „Křesťanství je napodobování Boží přirozenosti.“³⁰

27) Antifona ve IV. tonu, nedělní officium, cit. in: VLADIMIR LOSSKY, *The Mystical Theology of the Eastern Church*, Cambridge & London, 1968, 162.

28) Podle převládajícího názoru řeckých Otců je obrazem Božím jednotlivý člověk, i když vzácněji se ozve také myšlenka, že člověk je obrazem Trojice. Podle P. Tomáše Špidlíka TJ se za viditelnou ikonu Trojice většinou považuje církev, tj. lidská bytost chápána kolektivně, sociálně. Jestliže tedy autor sleduje Evdokimova, když píše, že: „Lidská bytost ... se stává živoucí ikonou Trojice,“ je třeba mít na zřeteli toto upřesnění. (P. M. Špaček)

29) PAULEVDOKIMOV, *L'esprit Saint dans la tradition orthodoxe*, Paříž, 1969, 82. N.B.: „Věčný plán či úradek“ - ve smyslu trojičního rozmlouvání o díle vykoupení člověka a světa.“ (P. Michael Špaček)

30) De perfectione christiana, PG 46,244, cit. *tamtéž*. K tomuto a k příbuzným tématům srov. LOSSKY, *The Mystical Theology*, kapitola 8, „The Economy of the Holy Spirit“.

Pojetí Východu se dívá na Krista - Spasitele jako na toho, kdo shromažďuje a začleňuje lidstvo do jednoty svého Těla, církve. Duch svatý naproti tomu zaručuje nejen zachování, ale též vnitřní růst jednotlivých údů církve. Přistupuje k nim jednotlivě a naplňuje je charismatickými dary, jak je to pro každého z nich vhodné. Právě toto bylo o letnicích symbolizováno rozdělením ohnivých jazyků, jež spočinuly na každém z přítomných (Sk 2,3). Duch svatý umožňuje různost v jednotě Kristova Těla. A mezi těmito charismaty musí mít dar modlitby přední místo.

Tak jako poslal Syna, sesílá nyní Otec své církvi neustále Ducha svatého. Kristus přišel jako osoba, též Duch nyní přichází jako osoba: má být náhradou Krista a těšit křesťany v době, kdy Kristova přítomnost není viditelná, avšak ne nezávisle na Kristu. Duch má jeden cíl: „Obnovit ve světě přítomnost Kristovu v nitru a zjevit Krista již nikoli *před* jeho učedníky, ale s nimi.“³¹ Protože východní Otcové vidí v Duchu svatém spíše „zosobněnou“ svatost než lásku mezi Otcem a Synem (západní teorie), vidí v něm dárce lásky, dovolujícího člověku mít podíl na Boží niterné lásce Nejsvětější Trojice. „Tato vlastnost Ducha určuje ráz modlitby církve, která je naléhavým voláním po jeho příchodu, epiklezi. A právě kvůli tomuto dárce a daru je tato pokorná prosba - epikleze - vždy vyslyšena. Otcové říkají: Bůh slyší všechny modlitby, aniž by zaručoval, že budou vyslyšeny; výjimkou je prosba o Ducha svatého. Pán sám řekl: 'Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec z nebe dá Ducha svatého těm, kdo ho prosí!' (Lk 11,13). Odmítnutí by bylo v rozporu se samou přirozeností dárce.“³² Nejlepší dary, které milující Otec může dát, jsou ty, jež zaručují štěstí trvajícím nikoli po nějaký prchavý okamžik, ba ani ne po celý život, ale na věky. Počínajíc letnicemi se Duch svatý stal darem pro každého křesťana osobně a jednotlivě a obohacuje ho v jeho vnitřním životě. Dává nám *nejen podíl* na nějakém stvořeném daru (ve scholastické terminologii jde o vlastnost), nýbrž něco ze sebe samého, a tak dává křesťanům sílu žít s dynamikou, která překvapuje nejen svět, ale i je samotné. Východní Otcové tvrdí, že holubice, která sestoupila na Ježíše během jeho křtu, nyní sestupuje na každého „syna v Synu“ a naplňuje jej. Východní Otcové spontánně mají za to, že Duch svatý působí nejučinněji v modlitbě par excellence - v liturgii. Na Východě má modlitba různé formy, ale mezi těmito formami lze najít mnohem více harmonie než na Západě, kde až do nedávné doby mezi modlitbou liturgickou a modlitbou osobní a vnitřní zela propast. Na Východě udržovala liturgie víru mnoha věřících, zmítaných drsnou historií, a tak Východ nemohl jinak, než spatřovat v liturgii mnohem víc než jen ten nejlepší lék na naši špatnost; liturgie

31) EVDOKIMOV, *The Holy Spirit*.

32) *Tamtéž*, 93.

je především sebezjevením Boha skrze vylévání božské energie (srov. učení Rehoře Palamase) Duchem svatým.

Východní mentalita dokonce ještě i dnes málo oceňuje bratrské formy společenství (communio), které charakterizují římskou liturgii naší doby. Východ je přesvědčen, že liturgie nás jako křesťany uvádí do plnosti našeho života, do samotné přítomnosti božských Osob. Duch svatý je přitom označován jako „Duch společenství“ - podle oblíbeného rčení sv. Basila. Právě Duch totiž v této svrchované modlitbě sjednocuje srdce křesťanů a umožňuje jim sdílet se.³³ Završení tohoto společenství (communio) je výslovně vyjádřeno v závěru východní liturgie: „Přijali jsme nebeského Ducha. Spatřili jsme pravé světlo. Nalezli jsme nezkalenou víru, když se klaníme nerozdílné Trojici, protože Trojice nás spasila.“ Tato výsadní modlitba nás uvádí do společenství s Otcem zvláště proto, že nás podněcuje k přesvědčení, že jsme syny v Synu. Tak pro východní mentalitu liturgie představuje nebe a věčná dobra, jež se nám na prchavý okamžik otvírají, zatímco jsme ještě stále na této zemi. Duch inspiruje modlitbu, v níž voláme: „Abba - Otče!“, a vyznáváme: „Ježíš je Pán!“

Celý spor ohledně epikleze má pro východní smýšlení takovou důležitost jen proto, že se dotýká jádra nauky o dynamickém vlivu Ducha svatého. Tento vliv Ducha dává obřadům jejich spasitelnou moc, umožňuje jim dotýkat se mysli a srdce věřících a dává věřícím částečně nahlédnout a okusit to, co je očekává v eschatologickém království. Jako v každé modlitbě, tak i v tomto jejím nejvznešenějším, výsadním okamžiku „Dárce života a Poklad milosti“, „zosobněná“ svatost zjevuje sám sebe jako aktivní pramen veškeré božské aktivity.³⁴ Má-li pak modlitba dosáhnout k Bohu, musí být jejím zdrojem Duch svatý: jen on jí může dodat to, co je podstatné, totiž že nejde o lidský monolog, nýbrž o dialog mezi člověkem a Bohem, v němž je jako vždy tím nejdůležitějším prvkem iniciativa Boží. V tomto až příliš krátkém souhrnu jsme naznačili, že Duch svatý má v křesťanské modlitbě zásadní úlohu. Výslovně se o tom píše, když se spisovatelé zabývají tematikou modlitby ex professo. Na Východě jsou *gnosis* (poznání) a láska důvěrně spjaty. Duch svatý působí v různých etapách vystupování člověka k Bohu prostřednictvím stále duchovnějším

33) Tento prvek lze najít ve III. a IV. eucharistické modlitbě římského misálu.

34) Proto samotná anamneze nebo slova ustanovení eucharistie nebyly ve východní mentalitě nikdy považovány za dostačující. Duch svatý je nezbytným aktivním činitelem, který musí zjevit Kristovo působení; právě on musí proměnit posvěcené dary v tělo a krev samého Krista. Syrská liturgie hlásá: „Jak posvátná je tato hodina a jak účtyhodný je tento okamžik. Neboť život dávající Duch svatý přichází z výšin nebe, sestupuje na tuto eucharistii a posvěcuje ji.“ Paul Evdokimov soudí, že dokud se nedosáhne jednoty v tomto základním pojetí o Trojici, a zvláště s ohledem na epiklezi, nebude mít ekumenický dialog o „Filioque“ úspěch. Srov. *L'Esprit Saint*, 101.

typů modlitby, počínaje modlitbou pokorné prosby. „Kruček po krůčku se duše obnovuje, nabývá opět své jednoty, zvláštních proseb ubývá a zdají se zbytečné, tak jak Bůh odpovídá na modlitbu zjevováním všeobjímající prozřetelnosti. Prosby ustávají, když se duše úplně svěří do vůle Boží. Tento stav je nazýván ‚čistou modlitbou‘.“³⁵ Vrcholu modlitby se dochází v pokoji a ve spočinutí kontemplace. „Hnutí duše se díky své naprosté čistotě podléhá na vlivu Ducha svatého.“³⁶ Tento stav, který se těm, kdo do něj nebyli uvedeni, jeví jako děsivý a nelidský, je nejtěsnějším přiblížením se pozemského člověka tomu, jaký bude život v nebi, až země a to, co táhne člověka dolů, nebude již mít moc odloučit ho od všepromikajícího vedení Ducha. Sv. Izák, jež jsme citovali výše, píše: „Tak jako se svatí v budoucím věku již nemodlí, protože jejich mysl je ponořena v božském Duchu, nýbrž přebývají v extázi v oné nevýslovné slávě, tak i mysl, když byla učiněna hodnou toho, aby vnímala pozeňanost přicházejícího věku, zapomene na sebe samu a na vše, co je zde, a žádné pomýšlení na žádnou věc už jí nebude hýbat.“³⁷

Život sestry Terezie Benedikty od Kříže

Br. Jeroným Ertelt OCarm.

V tomto roce, 11. října, papež Jan Pavel II. zapíše do seznamu svatých další z dcer Karmelu, sestru Terezii Benediktu od Kříže, vlastním jménem Edith Steinovou. Její život je cestou veliké touhy a hledání pravdy.

Dětství

Edith Steinová se narodila 12. října 1891 (o židovském svátku smíření jom kippur) ve Vratislavi v židovské rodině jako poslední ze sedmi dětí. Její otec zemřel náhle při služební cestě, když jí byly necelé tři roky. Atmosféru a ducha v rodině vytvářela její matka, přesvědčená židovka, která se snažila i přes smrt manžela vytvořit svým dětem krásné dětství a mládí. S pevnou vírou a důvěrou v Boha Izraele a s velkou houževnatostí se tato vdova pustila do vedení obchodu se dřevem. Svou prací, důvtipem a korektním jednáním upevnila dobrou pověst podniku. Edita později (už jako sestra

35) LOSSKY, *Mystical Theology*, 207.

36) SV. IZÁK SYRSKÝ, *Theotiki* 85, cit. in: LOSSKY, *Mystical Theology*, 208.

37) *Taméž*. Analogické pojednání v západní tradici srov. FREDERICO RUIZ SALVADOR, OCD, *Introducción a San Juan de la Cruz*, Madrid, 1968, kap. 23 „En el mas profundo centro“ a kap. 24 („Esperanzas de la cielo“.)

Terezie Benedikta) vyprávěla: „*O nějaké výchově nebyla u nás řeč. My děti jsme měly v mamince prostě zrcadlo ctností. Na ní jsme viděly, jak se máme chovat. Jen jedno jediné nám tato bohobojná Židovka hleděla vstřípít: odpor k hříchu. Když naše maminka řekla: ‚To je hřích!‘, věděly jsme, že tím chtěla označit něco odporně ošklivého, co se nehodí k důstojnosti člověka.*“ Paní Steinová také skupovala lesy, aby dala lidem práci a palivové dříví pro jejich domácnosti. Každý o ní věděl, že prodává dobré dřevo, a nejednou se stalo, že chudý zákazník si mohl své peníze opět strčit do kapsy. V této atmosféře víry a lásky k bližnímu tedy vyrůstala Edita a její sourozenci. Už od malička se jevila jako velmi nadaná a bystrého rozumu, schopná samostatného úsudku. Moc se těšila, až bude moci chodit do školy. Je zajímavé, že ve čtrnácti školy a učení nechala. Sama to později vyjádřila: „*Měla jsem učení dost ...*“ Ovšem po dvou letech se pak do studia opět s nadšením vrhla a v roce 1911 ukončila studium na gymnáziu se skvělým výsledkem.

Studentská léta

28. dubna 1911 se zapsala na vratslavskou univerzitu. Užívala akademické svobody a studovala to, co ji bavilo. V této době a až do svého jednadvačátého roku o sobě říkala, že je ateistka.

Roku 1913 odešla spolu se svou přítelkyní Rosou Gutmannovou do Göttingen, aby se staly žačkami filozofa Edmunda Husserla. Vznikl tam kroužek židovských studentů nadšených pro fenomenologii. Řeč tu přicházela i na náboženské otázky. Někteří z jejich přátel později konvertovali ke křesťanství. Erika Githová, Editina přítelkyně, vypráví: „*Často jsme spolu chodily na výlety a Edita byla takový tiše veselý vandrovníček. Filozofovaly jsme spolu, často jsme se dotkly náboženských otázek, zvláště když náš učitel Adolf Reinach přestoupil za války na křesťanství a ve svých poznámkách si umiňoval, že se nadále bude zabývat filozofií jen proto, aby jiným ukazoval cestu k víře. To nás dojmalo, i když jsme tenkrát ještě byly dětmi tohoto světa. Ale pro mne, a pro Editu asi také, to byl první impuls k obrácení.*“

Za první světové války se přihlásila jako dobrovolná pomocnice do služeb Červeného kříže a po příslušném zácviku byla poslána do Hranic na Moravě a přidělena na infekční oddělení válečného lazaretu. Po několika-měsíční službě v lazaretu odešla domů do Vratslavi a pak do Freiburgu. Stala se Husserlovou asistentkou, převzala jeho seminář, pořádala a katalogizovala jeho rukopisy. Mezitím vyšla v r. 1917 její doktorská práce zabývající se vcítěním. Roku 1918 Freiburg opustila a rok 1920 strávila ve Vratslavi, pořádala přednášky a vyučovala. V tomto období prožila vnitřní krizi.

Konverze

V březnu 1921 se Edita vydala do Göttingen a pak do Bergzabern, kde přebývala u svých přátel - manželů Theodora a Hedviky Conrad-Martiusových. Zde se ve dne pracovalo v ovocném sadě a večer filozofovalo. Jednou, když přijela, museli oba manželé nutně odjet. Paní Hedvika přivedla Editu ke knihovně a řekla: „Vyber si podle libosti. Všechno je tu pro tebe.“ Edita vypráví: „*Sáhla jsem do knihovny jen tak namátkou. Vylovila jsem knížku celkem nepatrnou. Měla titul ‚Život svaté Terezie z Avily‘, jak jej ona sama popisuje. Začala jsem číst. Knížka mě zaujala. Dočela jsem ji jedním dechem. Když jsem ji zavírala, řekla jsem si: TOHLE JE PRAVDA!*“ Týž den si koupila dvě knihy - katolický katechismus a misálek. Ihned se pustila do studia. Pak poprvé vstoupila do katolického kostela v Bergzabern a řiká: „*Nic se mi nezdálo cizí. Všemmu jsem rozuměla Po mši svaté jsem šla za knězem a rovnou jsem ho poprosila o křest. S udiveným pohledem mi řekl, že před přijetím do církve je nutná příprava. Řekla jsem mu, že jsem se připravovala.*“ Když si to kněz chtěl ověřit, dokázala Edita odpovědět na každou otázku. Křest se konal 1. ledna 1922. Silvestrovskou noc probděla Edita v modlitbě. Nejtěžší úkol jí však teprve čekal - říci to vše matce. Každá svým způsobem přinášela velkou obět. Edita zůstala ve Vratslavi půl roku a jako dosud doprovázela svou matku do synagogy. Paní Steinová pozorovala s úžasem svou „odpadlou“ dceru. Jedné známé ženě řekla: „*Ještě jsem nikdy neviděla tak se modlit, jak se Edita modlí. Je to něco podivného, modlila se s námi ze své knížky a představte si, všechny ty naše modlitby tam hned našla.*“ Edita si vzala breviář a modlila se s ostatními žalmy.

Učitelka

V letech 1923-31 žila u sester dominikánek ve Špýru a vyučovala na dívčím lyceu, které setry vedly. O jejím působení jedna ze sester píše: „*Převzala němčinu na učitelském ústavu a na dívčím lyceu. Klidně a spolehlivě vedla dívky k maturitě. Její působení při vyučování ve výchově bylo velmi plodné. Velmi brzy si získala srdce děvčat. Pro nás všechny byla zářivým vzorem, který působí až dodnes. Skromně a prostě, téměř neslyšně a nepozorovatelně, šla tichou cestou svých povinností, vyrovnaná, přívětivá, vždy ochotná a připravená pomoci všem, kdo ji o pomoc požádali.*“ Stala se učitelkou v pravém slova smyslu. Podle ní měly děti v klášterních školách získat dostatek síly, aby mohly svůj život utvářet v Kristově duchu. Uměla povzbudit, ale i dát „lekci“ těm příliš sebevědomým a sebejistým. Studentky ji však milovaly. Mimo této učitelské a výchovné práce se opět vrátila k filozofické práci a hlavně ke studiu děl sv. Tomáše Akvinského. Pro její duchovní život mělo velký význam přátelství s arcipatem v Beuronu benediktinem Rafaelem Waltzerem. Žádnému jinému knězi nedala

nahlédnout tak hluboko do své duše, jako právě jemu. Jemu také svěřila svou touhu po řeholním životě, ale on nesouhlasil a viděl její poslání ve využití intelektuálních schopností, kterými ji Bůh obdaril. Tak rostla řada Editiných přednášek, publikací, cest ... V tomto koloběhu práce vidí Edita jako důležité: „... mít tichý koutek, kde můžeme být s Bohem, jako by nic jiného neexistovalo. Denně. Zdají se mi k tomu nejvhodnější ranní hodiny, před tím, než se dáme do denní práce - také proto, že se dovídáme, jaké zvláštní úlohy a poslání pro ten den dostáváme, a abychom si snad přes den nějak nevybírali.“ Arciopatství Beuron bylo jejím tichým koutkem, kde si její duše mohla vydechnout. Na jaře 1932 přijala místo docentky na Německém institutu vědecké pedagogiky v Münsteru. Zdá se, že Edita byla za svého pobytu v Münsteru předmětem zvědavosti. Vědělo se, kdy chodí spát i kdy vstává, pozorovaly ji při modlitbě, při práci i při zábavě. Ráda se studentkami diskutovala a besedovala, zajímala se o jejich starosti - o studium, o studentské sdružení i o politiku. Byla veselá, ale častěji vážná a zamyšlená. Zvláště když začalo pronásledování Židů, bývala čím dál vážnější.

Edith Stein - sestra Terezie Benedikta od Kříže

Zásadním rokem Editina života byl rok 1933. Násilnosti a útlak Židů v Německu sílily. Edita píše dopis papeži Piu XI. o pomoc. Ukazuje se, že už nebude moci nadále vyučovat ani v Münsteru, ani nikde jinde v celém Německu. V této situaci přemýšlí, zda nenastal čas splnění touhy jejího srdce - vstoupit do kláštera. Zhroutila se přece poslední překážka, která tomu bránila - její veřejná činnost. 30. dubna 1933 - o neděli Dobrého Pastýře - na závěr pobožnosti v kostele sv. Ludgera dostala, jak sama píše, „odpověď od Dobrého Pastýře na svou otázku, zda smí vstoupit do kláštera: ANO“.

Týž večer psala otcí arciopatovi a v půli května přišlo z Beuronu dovolení podniknout přípravné kroky. S pomocí dr. Cosackové se spojila s klášteřem karmelitek v Kolíně. Po úvodním rozhovoru s převorkou a novicmistrovou bylo rozhodnuto, že se musí počkat na vyjádření otce provinciála. Zároveň jí hned bylo naznačeno, že nemůže počítat s pokračováním své vědecké práce. Provinciál nechal na sebe dlouho čekat, proto bylo rozhodnuto, že ji představí klášternímu komisaři a členkám kapituly, které měly rozhodnout o jejím přijetí. Bylo dohodnuto, že 16. červenec - svátek Panny Marie Karmelské - oslaví již v Kolíně, kde měsíc zůstane jako host, v půli srpna pojedje domů a 15. října 1933 na svátek sv. Terezie z Avily bude přijata do klauzury.

Před vstupem do kláštera ji čekal ještě jeden velký a těžký úkol: sdělit toto své rozhodnutí mamince. Sama o tom píše: „První neděli v srpnu jsem byla s maminkou sama doma. Seděla s pletením u okna, já jsem vedle ní šila. A tu

padla ta dlouho očekávaná otázka: ‚Co budeš u těch sester v Kolíně dělat?‘ ‚Budu s nimi žít.‘ - Výbuch zoufalého odporu. Maminka nepřestávala plést. Klubko se jí zachumlalo, snažila se je dát do pořádku. Třáslas se jí ruce. Pokusila jsem se jí pomoci. Nepřestávala křičet. Od té chvíle byl pokoj ten tam. Loučení bylo velmi těžké.“

Do kláštera byla přijata jako každá jiná postulanka. Většina sester vůbec nevěděla o její vědecké dráze a Edita sama dávala dobrý pozor, aby nedala najevo svou převahu. Samozřejmě se od ní očekávalo, že bude vykonávat a osvojit si všechny maličkosti života v klášteře. Snažila se o to s pečlivostí jí vlastní a přineslo jí to nemalou pokoření, ale snažila se vše snášet s humorem. Domácí práce totiž nebyly její silnou stránkou. Také život spolu s dívkami, s nimiž byla v noviciátě a které byly všechny skoro o dvacet let mladší než ona, byl často obtížný. Sdílela však s nimi jejich radosti i bolesti a sama se svěřovala s tím, co prožívala - především se svou bolestí nad útlakem, který postihoval její příbuzné.

Po půlroční zkušební lhůtě přijala 15. dubna 1934 - v neděli Dobrého Pastýře - řeholní roucho a jméno Terezie Benedikta od Kříže. Jméno jakoby předznamenalo, k čemu ji Pán vyvolil. Na obláčku přišlo mnoho jejích přátel, kolegyň, žaček a řeholních sester. Po obláčce konal otec provinciál vizitaci, vypytaval se jí na její vědeckou práci a nařídil, aby byla uvolněna pro dokončení svého díla „Schopnost a čin“. Začala také dostávat různé žádosti o literární práce. A i jako karmelitka zůstávala v úzkém spojení se světem a s těmi, které milovala. Netoužila po návštěvách, ale každému se věnovala, jak to právě dotyčný potřeboval. Už od začátku jí bylo dovoleno psát jednou týdně matce. Ta jí však nikdy neodpověděla.

První sliby skládala sestra Benedikta 21. dubna 1935 - o velikonoční neděli. Co prožívala v této veliké chvíli, nám může nastínit vzpomínka jedné sestry, která se jí v ten den zeptala: „Jak se cítíte?“ Sestra Benedikta odpověděla: „Jako nevěsta Beránkova!“

Nějaký čas po složení slibů sdělila v dopise matce celou pravdu o sobě. Velmi ji potěšilo, když po čase objevila v dopise své sestry Rosy pozdrav od maminky. To se pak stalo pravidlem. V každém dopise přicházel lístek od maminky. Několik týdnů před svatodušními svátky 1936 se dozvěděla, že maminka onemocněla. Na svátek Povýšení sv. Kříže 14. září 1936 paní Steinová zemřela. V ten den začíná na Karmelu období velkého postu a v celém řádě se obnovují sliby. Sestra Benedikta ten den prožila takto: „Když jsem byla na řadě, abych obnovila slib, byla u mne maminka. Zřetelně jsem pocítila její blízkost.“ V týž den přišel telegram, že maminka zemřela a zemřela právě ve chvíli, kdy její dcera obnovovala sliby. Tato shoda byla pro sestru Benediktu velkou útěchou.

24. prosince 1936 byla v Hohenlindu pokřtěna její rodná sestra Rosa. Sestra

Benedikta dostala k vánocům nejkrásnější dárek - mohla se tohoto křtu účastnit. A to díky tomu, že si 14. prosince na schodech zlomila levou ruku a nohu a musela být hospitalizována v nemocnici. Její stav se pak zlepšil natolik, že odtud mohla být 24. prosince propuštěna a Dr. Hopmann si vyprosil, že ji poveze malou oklikou přes Hohenlind.

10. dubna 1938 byl den voleb a v kolínském Karmelu zavládla jistá bezradnost, jak se zachovat, protože už bylo jasno, že národní socialismus a jeho zásady jsou nepřátelské Bohu i lidem. Byl zde i strach, protože gestapo již bezdůvodně vyhnalo spoustu řeholníků a řeholnic z jejich klášterů na dlažbu. Většina sester si myslela, že je stejně jedno, jak se bude volit, že stejně je vše už připraveno. Proti tomu se velmi důsledně postavila sestra Benedikta a zapřísahala sestry, aby Hitlera nevolily, bez ohledu na to, jaké to bude mít důsledky. Ráno v den voleb pak dokonce přišli pánové z volební komise s urnou až do hovorny kláštera, aby sestry mohly volit. Převorka se bránila, ale byli neoblomní a sestry musely podle seznamu volit. Když přišla na řadu sestra Benedikta a byl odhalen její původ, že je Židovka - neárijka, pánové se lekli a chvatně opustili klášter.

21. dubna skládala sestra Benedikta věčné sliby. Po nich - v neděli Dobrého pastýře 1. května 1938 - přijala černý závoj.

V tomtéž roce pronikly i za zdi kláštera znepokojivé zprávy o vypalování synagog, o pogromech na Židy a pronásledování těch, kdo se Židů zastávali. Sestra Benedikta k tomu řekla: „*To je stín kříže, který padá na můj národ. Kéž by aspoň teď prohléd! Je to naplnění kletby, kterou na sebe přivolal. Kain musí být pronásledován, ale běda tomu, kdo na něj vztáhne ruku!*“

Pod tlakem těchto zpráv a zkušenosti s volbami se začalo vážně uvažovat o její emigraci. Sestra Benedikta by nejraději šla do Palestiny, ale německé zákony to nedovolovaly, proto požádala matka převorka karmelitky v holandském Echtu, zda by sestru Benediktu nemohly přijmout, že „potřebuje změnu vzduchu“. Sestry pochopily, a tak advent 1938 byl ve znamení příprav a shánění potřebných dokladů. 31. prosince 1938 se přestěhovala. Sestry ji přivítaly s láskou a také s trochou zvědavosti. Upoutalo je „*její prosté a skromné chování, dobrota srdce a jemný takt*“.

V Echtu pokračovala sestra Benedikta ve své práci na rodinné kronice a také v jiné literární činnosti, hlavně pak na dokončení díla „*Věda kříže*“, kterému věnovala každou volnou chvíli.

V létě 1940 se podařilo přesídlit do Holandska také její sestře Rose. Převzala službu u brány kláštera a pomáhala na zahradě. V témže roce bylo Holandsko Německem nezákonně obsazeno a v samotném Německu byl rozpoután boj proti klášterům. V Holandsku německé úřady postupovaly proti Židům stejným způsobem jako v Německu. Proto bylo rozhodnuto, že sestra Benedikta využije pomoci svých přátel ve Švýcarsku a pokusí se

o přijetí v některém ze švýcarských klášterů. To bylo v lednu 1942. Rozpoutal se boj o čas. Potíž byla v tom, že se setra Benedikta nechtěla odloučit od své sestry Rosy. I to se nakonec vyřešilo a sestry požádaly o švýcarské vízum. Musely absolvovat pohovory a výslechy u různých úřadů, vyplňování stohů dotazníků, hrubé jednání ap.

Mezitím 4. července 1942 sestry ve švýcarském Le Paquier schválily žádost o přijetí sestry Benedikty do jejich kláštera.

2. srpna 1942 ji však čekalo nemilé překvapení. Do hovorny kláštera přišlo gestapo s tím, že obě sestry musí do pěti minut opustit klášter. Pánové byli nesmlouvaví. Vyhrožovali, že když matka převorka nedá dovolení k opuštění klauzury, bude to mít dopad na celý klášter. To, co se přihodilo setrám Steinovým, nebylo ojedinělé. Šlo o součást aktu pomsty nacistů na katolických židovského původu za pastýřský list holandských biskupů. Sestry byly odvezeny v čase, kdy už všechny potřebné doklady pro vystěhování do Švýcarska byly vyřízeny. Cela v Le Paquier byla ještě dlouho připravena. Spolusestry v klášteře v Echtu pak napjatě čekaly na nějaké zprávy o obou sestrách. Ráno 5. srpna přišel telegram, že mají poslat někoho do sběrného tábora ve Westerborg u Hooghalenu s teplým oblečením a přikrývkami. To se také stalo. Při uklízení cely sestry Benedikty byl nalezen lístek, na jehož zadní straně napsala, že se chce obětovat za obrácení Židů. Ten jí byl také poslán, a tím pádem je ztracen. Ale v kolínské klášteře se uchovává pohlednice z ledna 1939, kde sestra Benedikta píše: „*Milá Matko, prosím vaši ctihodnost, aby mi dovolila nabídnout se Srdci Ježíšovu jako smírná oběť za opravdový mír: aby vláda antikristova se zhroutila bez nové světové války a byl zaveden nový a spravedlivý řád. Chtěla bych to ještě dnes, je dvanáctá hodina. Víím, že nejsem ničím, ale Ježíš si to přeje a jistě k tomu volá i tisíce jiných.*“

8. srpna 1942 přišel druhý dopis, v němž sestra Benedikta prosí ještě o nějaké věci pro sebe a pro Rosu. Sděluje, že na druhý den ráno má vyjet první transport na východ. Poslední zprávy o sestře Benediktě jsou z onoho 7. srpna 1942. V Schifferstadtu na nádraží volala z vlaku na jednu svou bývalou žačku: „*Pozdravujte setry u sv. Magdalény. Jedeme na východ.*“ Jedna sestra v Liobu ve Frýburku dostala lístek bez data. „*Pozdravuji z cesty do Polska. S. Terezie Benedikta.*“ Po válce se sestry snažily pomoci Červeného kříže vypátrat něco víc o sestře Benediktě, zpráv bylo nemnoho. Je dokázáno, že transport vyslaný 7. srpna 1942 z Westerborgu dorazil 9. srpna do Osvětimi a oběti z tohoto transportu nebyly poslány na práce (a tím nejsou uvedeny v žádných seznamech vězňů pracovního tábora), ale hned týž den byly usmrceny v plynových komorách.

Použitá literatura:

- *Vzpomínky na Editu Steinovou*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1992.
- Sr. Maria Amata Neyer OCD. *Edita Steinová*, Karmelitánské nakl., Kostelní Vydří 1993.

Ze života jedné židovské rodiny

Kapitola VIII - Služba v lazaretu v Hranicích na Moravě

(Vzpomínky Edity Steinové)

1. část

Když v létě 1914 vypukla první světová válka, studovala Edith Steinová v Göttingen. Mnozí její přátelé, studenti i učitelé, byli povoláni do armády. Také ona se chtěla zapojit do služby své vlasti a uvažovala o tom, že po zkoušce počátkem roku 1915 své studium přeruší.

Brzy po zkoušce jsem se dotázala Červeného kříže ve Vratislavi, zdali bych nyní mohla nastoupit sanitární službu. Protože nepřišla odpověď, rozhodla jsem se, že až do konce semestru zůstanu v Göttingen, abych doposlouchala přednášky a využila času k doktorské práci. Začala jsem znovu trochu dělat řečtinu, protože jsem z ní chtěla co nejdříve dělat zkoušku. Před odjezdem jsem však tentokrát poslala všechny své věci domů, protože jsem pokládala za nejisté, vrátím-li se.

Ve Vratislavi jsem brzy u provinciálního školského kolegia podala přihlášku k doplňovací zkoušce z řečtiny; chtěla jsem ji dělat na podzim. Když jsem byla doma několik týdnů, volali mne k telefonu. Byla to dáma od Červeného kříže, jež se mnou chtěla mluvit. V Německu prý dosud stále ještě není poptávka po sestřích, ale v Rakousku je o ně nouze. Kdybych chtěla jít tam, mám se připravit odjet začátkem dubna do Hranic na Moravě. Byla jsem hned rozhodnutá.

Rosa Guttmannová už o lazaretu v Hranicích slyšela, protože jedna vratislavská studentka tam již několik měsíců ošetřovala. Nyní byla tato studentka - Greta Bauerová - právě doma na dovolené. Vyhledala jsem ji, abych vyslechla něco bližšího. Hranice leží na trati Bohumín - Vídeň, od nás je to rychlíkem 5-6 hodin cesty. Tamější velká kadetka byla upravena na lazaret nakažlivých nemocí: 4000 lůžek, patřících k etapě karpatské fronty. Malá studentka, svěží, přirozené děvče, tam pracovala velmi ráda; měla se také před mým odjezdem zase vrátit zpět a těšila se na to.

U své matky jsem narazila na prudký odpor. Že se jedná o lazaret nakažlivých nemocí, jsem jí vůbec neřekla. Věděla, že by mne nepřemluvila tím, že poukáže na nebezpečí života. Proto mi jako největší odstrašující prostředek řekla, že všichni vojáci přicházejí z pole zavšivení, a ani já se před tím nebudu moci ochránit. To byla ovšem svízeľ, které jsem se velmi hrozila

- ale když tím musejí trpět všichni lidé v zákopech, proč bych na tom měla být lépe než oni? (Odvšivení v Hranicích bylo tak dobře organizováno, že jsem zůstala této zkoušce ušetřená. Viděla jsem několik zvířátek jen příležitostně na prádle lidí - a sice na čerstvém prádle, které se právě vytáhlo ze skříně). Když tento útok ztroskotal, prohlásila maminka s celou svojí energií: „S mým svolením nepůjdeš“. Odpověděla jsem právě tak jistě: „Pak to budu muset udělat bez tvého svolení.“ Mé sestry sebou trhly při tak strohé odpovědi. Na takový odpor nebyla maminka zvyklá. Arno nebo Rosa jí snad často řekli již mnohem horší slova. Ale to bylo ve výbuchu hněvu, kdy se neovládali, a na všechno se zase brzy zapomnělo. Tady šlo skutečně do tuhého. Maminka už nic neřekla a několik dní byla velmi zamlklá a sklíčená - to byla nálada, jaká se vždycky přenesla na celý dům. Když jsem se však potom začala připravovat k odjezdu, vzala si jako samozřejmé postarat o potřebnou malou výbavu pro sestru ošetřovatelku. Frieda, která se v tom vyznala nejlépe, musela zařídit nutné nákupy a krejčovskou práci. Dříve než jsem začala s válečnou službou, musela jsem ještě navštívit provinciální školské kolegium, abych se odhlásila z řečtiny, nebo spíš abych řekla, že musím přesunout termín na neurčitou dobu. Decernent pro humanitní gymnázia, tajný rada Thalheim, byl obávaný muž, vážný a přísný. Když slyšel důvod odložení, byl zjevně nespokojen, ale neřekl nejdříve nic. Teprve když jsem již byla na odchodu, zavolal mě ještě jednou zpátky. „A vaši rodiče souhlasí?“ „Tatínek je dávno mrtvý. Mamince to není vhod.“ Teď živě vyskočil. (Sám měl dceru v mém věku. Zнала jsem ji ze školy). „Ovšemže jí to není vhod. Já vám nemám co říkat. Ale protože už nemáte otce, cítím se povinen vás varovat. Jestlipak víte, jak to v lazaretech chodí?“ Nevěděla jsem to. Ale bylo-li to takové, jak naznačil - že se člověk vystavuje mravnímu nebezpečí a že sestry mají špatnou pověst - vždyť to pak bylo strašně smutné, a tím spíš jsem nyní pokládala za nutné, aby na taková místa přišli lidé s vážnými úmysly. Tak jsem poděkovala panu tajnému radovi s upřímnou srdečností - prozradil přece velkou dobrotu srdce, že se o mě tolik znepokojoval - ale nenechala jsem se ve svém rozhodnutí ani v nejmenším zmást. (...)

Než jsem odjela, šla jsem za Ernou na ženskou kliniku a ona mě očkovala proti tyfu a choleře. Mnoho lidí reagovalo na injekce několikadenním opravdovým, horečnatým onemocněním, ale mně to nic neudělalo.

Duch svatý v modlitbě tereziánského Karmelu

P. Vojtěch od sv. Hedviky OCD

Následující text je písemným zpracováním společné meditace nad třemi úryvky z děl karmelitánských autorů. Nejde tedy o žádné systematické pojednání, nýbrž o zpřístupnění toho, čím jsme se nechali vést v modlitbě během večerního seikání 21. května 1998 u Pražského Jezulátka. Hlavní váha pozornosti čtenáře ať proto spočívá ve snaze nechat se oslovit samotnými texty sv. Terezie od Ježíše, sv. Jana od Kříže a bl. Alžběty od Nejsvětější Trojice, zatímco úvodní obecné poznámky o meditaci a komentář k úryvkům kéž slouží jen jako nepovinná pomůcka.

O Duchu svatém je možné uvažovat různým způsobem a z různých pohledů. Jedním z klíčových témat je přitom vnímání jeho posvěcujícího působení v duši člověka, což je typicky pavlovské téma (srov. např. Gal 4-5; Řím 7-8; 1 Kor 12-15). Aby však úvaha nad tímto hlediskem přítomnosti a působení Ducha svatého ve stvořeném světě měla co největší dopad na náš vlastní duchovní život, je dobré k ní zvolit konkrétní formu modlitby.

Meditace

Hodí se k tomu především *rozjímání*, pro které se i v češtině užívá označení *meditace*. Jde o postupné přemítání nad stejnou skutečností z vícero stran, opakovaný návrat ke známým, základním pravdám. Účelem není ani tak dozvědět se něco nového, intelektuálně přitažlivého, co by zaujalo náš rozum (jak tomu bývá někdy u studia), nýbrž nechat se do hloubky (a třeba zcela nově!) oslovit věcmi již známými, které jsou pro nás životně důležité a které ztratily na své výpovědní síle možná právě jen proto, že jsou „notoricky“ známé, a tudíž nepřekvapují a nepřitahují z povrchňelou pozornost.

Chceme-li použít slovníku středověkých mnichů, jedná se o jakési *ruminatio spiritualis* („duchovní přežvykování“) či Kasiánovo *volutatio cordis* („houpání srdce“). Ne náhodou ve své původní podobě meditace znamenala polohlasné až tiché opakování jednoho slova nebo verše, někdy po značně dlouhou dobu. Zřejmě zde bychom také měli vidět kořen pozdější Modlitby Ježíšovy východních křesťanů.

Je třeba tedy „nepohrdnout“ následujícími texty pro jejich prostotu

(podobně jako se to nevyplácí u evangelií!), nýbrž usilovně, vždy s novou odhodlaností se k nim vracet a pohlížet na ně z různých stran. Komentář je něčím navíc, je jen zdrojem inspirace, nikoli strnule závazným schématem; hlavní těžiště ať spočívá v mlčenlivém přebývání s Bohem.

Na paměti přitom mějme jednu důležitou radu svaté Terezie od Ježíše: „*Chci vás jen upozornit, že pro toho, kdo se vydá na tuto cestu (...), není podstatné mnoho přemýšlet, nýbrž mnoho milovat, a proto máte dávat přednost těm věcem, které více podněcují k lásce*“ (4. příbytky *Vnitřního hradu* 1,7).

Sv. Terezie od Ježíše:

Duch svatý zprostředkovatel mezi duší a Bohem

„Zdá se mi, že Duch svatý musí být zprostředkovatelem mezi duší a Bohem a tím, kdo ji podněcuje tak vroucímí touhami, že ji rozpaluje v obrovském ohni, který je tak blízko. Ó, Pane, jaké je zde milosrdenství, jehož užíváte vůči duši! Budte požehnan a chválen navždy, že jste tak dobrý milovník. Ó, můj Bože a můj Stvořiteli! Je možné, že by nebyl nikdo, kdo vás miluje? Ó, jak jsem smutná, že jsem vás po tak dlouhou dobu nemilovala!“

(Nad Velepísní 5,5)

* Je-li Duch svatý „způsobem“ přítomnosti vzkříšeného Krista ve společenství církve, pak platí, že realizuje i jeho prostřednictvím mezi Bohem a člověkem. Zajímavé přitom je, že v této souvislosti svěťice nepoužívá slova „prostředník“ (*mediador*), nýbrž „zprostředkovatel“ (*medianero*); jako by tím chtěla i při zcela zásadní shodě postavení zdůraznit rozličnost úloh Krista a Ducha. Duch svatý je zprostředkovatelem mezi duší a Bohem; je uskutečněním onoho Kristova „mostu“, po němž můžeme volně přicházet k Bohu.

Duchu svatý, přijď a skrze Krista mě spoj s Otcem!

* Duch svatý nás podněcuje vroucími touhami. Když se cítíme být příliš „chladní“ nebo „vyprahlí“, jistě to nebude nedostatkem působení Ducha. Spíše je to tím, že se mu nedostatečně otvíráme nebo je nám prostě (z mnoha možných důvodů) odňato vědomí o tomto „rozpalování v obrovském ohni“. Žijme proto vírou, že je tomu tak.
Duchu svatý, rozněť ve mně lásku!

Sv. Jan od Kříže:

Touha po vanutí Ducha svatého

„Je třeba velmi toužit po tomto božském vanutí Ducha svatého, a tak ať každá duše prosí, aby vanul skrze její zahradu, aby ji zaplavily božské vůně

Boha. Neboť proto, že je to tak nezbytné a přináší to tak velkou slávu a dobro duši, Snoubenka po tom zatoužila a prosila týmiž výrazy jako zde v Písni písní, řka: 'Probud' se, severáku, a přijď, jižní větre, a prověj mou zahradu, a zaplaví ji její vonné a cenné rostliny' (4,16). A po tom všem touží duše, ne pro rozkoš a slávu, která jí z toho plyne, nýbrž pro to, co v tom poznává, že se těší její Snoubenec a protože je to uzpůsobení a předzvěst, aby se Syn Boží přišel těšit do ní."

(Duchovní píseň 17,9)

* Duch svatý není mimo mne, není cizí mému nitru, nýbrž „vane“, „provívá“ skrze mou duši. Proniká ji do hloubky, zná každou její skulinku jako vítr, který nahlédne do všech zákoutí zahrady.

Přijď, Duchu svatý, a přebývej ve mně!

* Má duše je zahrada, patřící Kristu. A on touží, aby se v ní mohl volně procházet a aby se z ní mohl těšit. Proto posílá svého svatého Ducha, aby ji provanul svou božskou krásou a přitažlivostí. Duchu svatý, učiň, abych se líbil Božímu Synu!

Bl. Alžběta od Nejsvětější Trojice:

Odevzdání se přetvořujícímu Duchu

„Prostřednictvím všeho, uprostřed mateřských starostí, zatímco se cele věnuješ andílkům, můžeš se stáhnout do této samoty, aby ses odevzdala Duchu svatému, aby tě on přetvořil v Boha, aby vtiskl do tvé duše obraz božské krásy, takže když se Otec k tobě skloní, neuvidí nic než svého Krista, a bude moci říci: 'Hle, to je můj milovaný syn, v něm se mi zalíbilo' (srov. Mt 3,17).“

(Dopis 239 z 13. srpna 1905 rodné sestře Gitě)

* Modlitba, ve které z nás Duch činí zahradu, milou Božskému Snoubenci Ježíši Kristu, nemusí nutně být vzdálena všednímu, starostmi přeplněnému životu. I matka rodiny, jakou je původní adresátka tohoto textu (odtud zmínka o „andílcích“ = jejích dětech), ji může zakoušet. Duchu svatý, přijď do mé všednosti, kde na tebe často zapomínám!

* Duch svatý nás přetváří v Boha. Dílo sjednocení s Bohem, které zároveň zcela radikálně mění naše nitro, je vázáno na působení třetí božské Osoby. Duchu svatý, vtiskni do mé duše obraz božské krásy!

Mystické spojení s Marií

pokračování (XXVI.)

Sestra Marie od sv. Terezie, karmelitánská terciářka

(Když jsem převzal starost o redakci časopisu Karmel, zůstal tento cyklus článků nedopatřením nedokončen. Nyní, když mne na to P. Metoděj upozornil, bych se vám, čtenářům, chtěl omluvit a zbývající dvě části uveřejnit. Z důvodu tak dlouhé odmlky a proto, že úvodní slovo k celému cyklu vyšlo již ve vůbec druhém řádném čísle Karmelu v březnu 1992, připojujeme znovu základní informace o vzniku těchto řádek a jejich autorce. P. Gorazd, OCarm.)

Sestra Marie od sv. Terezie (vlastním jménem Marie Petyt) žila v letech 1623 až 1677 v Nizozemí. Na své duchovní cestě prošla tvrdými zkouškami, ale zároveň ji Pán hojně zahrnoval také zvláštními milostmi. Tak dospěla ve svém vnitřním životě k mimořádnému spojení s Pannou Marií. Duchovním vůdcem jí byl provinciál flandro-belgické provincie P. Michael od sv. Augustina, významná osobnost tourské reformy Karmelu. Měl mimořádný dar jak co do duchovního vedení, tak co do schopnosti duchovní nauku zobecnit, utřídit a předávat druhým. Ten sestře Marii uložil, aby mu pravidelně psala o svém duchovním životě. Tyto její zprávy byly později přeloženy do latiny a vydány tiskem. Z nich je sestaven cyklus článků „Mystické spojení s Marií“, uveřejňovaný v našem časopise. Z latiny je přeložil P. Metoděj Minařík OCarm.

Část XXVI

Když je mi dopřáno požívat milostné přítomnosti Boží v mé duši, zakouším hned, a to velmi často, i požívání přítomnosti naší láskynejhodnější Matky Marie. Ne že bych měla nějaké tělesné obrazy nebo představu její osoby, jak ji vidíme vyjádřenu na malbách, ne tak, nýbrž jiným způsobem. Je to něco, co se ukazuje a zjevuje v Boží podstatě, a to mi přináší nejjistější poznání a vnímání její přítomnosti v Bohu.

Tím jsem přitahována k něžné lásce, k velké uctivosti a jednoduchému zření na ni, avšak způsobem, jak pravím, neviditelným tělesným očím, ale vpravdě viditelným očím myslí, velmi skrytým a neznámým způsobem. Zdá se mi, že tu její přítomnost přináší do mé duše jakousi větší velebnost a slávu. Zdá se mi, že již začínám okoušet něco z toho, co očekáváme po tomto životě.

Ale kdo mi uvěří? Zda si nebudou někteří myslet, že lžu nebo vymýšlím něco nepravdivého, když pravím, že vidím láskyhodnou Matku jasně v Bohu, ve velikosti, v nesmírnosti Boží, a že tam se vši jistotou požívám její přítomnosti, a přece nemám žádnou tělesnou přítomnost? Ať je tomu jakkoliv, vypadá to jako protiklad. Avšak je tomu tak, ale to ponechávám posudku Vaší důstojnosti.

Když od té doby pokleknou před jejím obrazem a vyprošují si od ní požehnání pro ochranu srdce atd., nebo ji prosím o něco pro Vaši důstojnost nebo pro jiné, je pohled mé duše jaksi účinně vtažen do středu (in fundo seu spiritu), do Všeho, s jistým zjevením a viděním její láskyhodné přítomnosti v Bohu, kde slyším jako oslovení nebo jasné svědectví vycházející ze středu ducha (ex fundo seu spiritu): Nuže, kde mne hledáš? Nejsem daleko od tebe. Hle, jsem zde. Tu je mi trapné hledět na její vnější obrazy. Její podstata, její krása, její přítomnost, kterou je vidět ve středu ducha (in fundo seu spiritu), upoutá v první chvíli, v prvním okamžiku celou pozornost duše k sobě bez jakéhokoliv utkvění na něčem vnějším.

Tři knihy o svatém Janu od Kříže

(Připravil P. Vojtěch od sv. Hedviky OCD)

Ulrich Dobhan - Reinhard Körner

Svätý Ján z Kříže. Životopis

Lúč, Bratislava 1995, 218 ss.

Publikace z řady „Životné cesty“ je významným příspěvkem k dokonalejšímu poznání života Mystického učitele nejen ve slovenštině, nýbrž ve slovanských jazycích vůbec.

Je totiž překladem knihy, která vznikla s ohledem na 400. výročí smrti svatého Jana od Kříže (+ 1591) a shrnuje nejnovější poznatky biografického bádání kolem této postavy. Daří se jí tak postupně rozbíjet tradiční, nicméně velmi zmýlený obraz světce velmi zázračného (až podivného) a především tvrdého, pověstného nesmlouvavým radikalismem a askezí. Přitom nezjednodušuje a neulehčuje si cestu automatickým odbouráváním všech mimořádných okolností jako „barokního nánosu“; zmiňuje se i o věcech, které jsou pro mentalitu současného člověka málo přitažlivé nebo v některých případech dokonce nepřijatelné.

Vyvstává tak před námi postava světce velmi lidského i božského zároveň, velmi citlivého i nesmlouvavě náročného vůči sobě samému, vzdělance stykajícího se i s těmi nejprostšími, realisty i velkého básníka.

Autorům, kteří jsou v prostředí německé jazykové oblasti důvěrně známí, tedy nelze než gratulovat k opravdu zdařilému dílu, jež je díky iniciativě Nakladatelství Lúč a sekulárního řádu bosých karmelitánů v Bratislavě („třetí“ řád) zprostředkováno i nám.

Constant Tonnelier

15 dní s Janem od Kříže

Cesta, Brno 1998, 106 ss.

Knížka vychází v řadě rozjímání nad texty významných duchovních učitelů (mistr Eckhart, Charles de Foucauld, František z Assisi, L. M. Grignon z Montfortu, František Saleský) jako její druhý svazek.

Úvod obsahuje krátký životopis svatého Jana od Kříže a praktické pokyny k následujícím rozjímáním. Každou kapitolku pak tvoří jeden souvislejší úryvek ze světcových děl (převažují citace z komentáře *Duchovní píseň*) a vlastní autorovo zamyšlení nad ním. Volba textů je velmi vhodná, autor se úspěšně vyhnul dvěma extrémům: vybrat pouze pasáže „notoricky“ známé a citované, nebo se kvůli originalitě zaměřit na to, co je méně podstatné.

Jak se to v případě podobných publikací dá předpokládat, autorovy úvahy (ve formě modlitby) ovšem za citáty Mystického učitele často notně zaostávají. Přesto je kniha v mnoha ohledech přínosná; sympatická je rovněž grafická úprava.

Dominik Wider OCD

K plnosti lásky. Úvahy nad dielami sv. Jána od Kříže

Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov 1998, 255 ss.

Jak napovídá samotný podtitul knihy, jde pouze o „úvahy“, nikoli tedy o odborné pojednání o dílech Mystického učitele. Autor, bosý karmelitán krakovské provincie, známý popularizátor sv. Jana od Kříže v polském prostředí, na to ostatně pokorně upozorňuje (hned dvakrát!) již v poznámce na začátku knihy.

Po velmi chvályhodném úvodu, který ozřejmuje kontext života a dobového prostředí světce, jakož i podstatné prvky Janovy nauky, si autor bere za základní perspektivu a hlavní interpretační klíč život lásky. Rozebírá vnitř-

ní modlitbu v dynamice jejího rozvoje, zabývá se teologálními ctnostmi (vírou, nadějí a láskou), mystickým očišťováním i cílem duchovního života, jímž je sjednocení člověka s Bohem v lásce.

Na každou autorovu úvahu navazuje vždy alespoň jeden krátký text z děl svatého Jana, což umožňuje čtenáři, který se doposud blíže neseznámil s jeho spisy, aby mohl sledovat tento systematicky řazený výběr klíčových úryvků.

To samo o sobě je nemalým přínosem, takže pomineme-li občas méně dokonalý překlad či drobné grafické vady na kráse knihy, můžeme tento vydavatelský počín hodnotit v zásadě velmi kladně. Zvláště proto, že jde o první publikaci tohoto druhu ve slovenštině.

NOVINKU

vydanou Karmelitánským nakladatelstvím v Kostelním Vydří letos v létě: **Sv. Jan od Kříže, Krátké spisy a korespondence**, bychom vám na stránkách časopisu rádi podrobněji představili příště.

Řád karmelitánů se rozrůstá

V sobotu **15. srpna 1998 v 10 hodin** se v Kostelním Vydří zasvětili věčnými sliby Bohu tři bratři: Jeroným Ertelt, Anton Příkaský a Serafím Smejkal.

O týden později, **22. srpna 1998 v 10 hodin**, otec biskup František Radkovský vysvětil v Kostelním Vydří čtyři bratry - Václava Brože, Jeronýma Ertelta, Antona Příkaského a Serafima Smejkala - na jáhny.

V sobotu **5. září 1998 v 10 hodin** ukončili noviciát v Kostelním Vydří složením časných slibů dva bratři: Gabriel Chvátal a Marian Masařík.

KARMEL - časopis pro duchovní život

Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský OCarm.

ISSN - KARMEL 1210 - 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.